द्वादशः पाठः

स्वरान्त-पुंलिङ्गः

तृतीया विभक्ति-प्रयोगः - (ତୃତୀୟା ବିଭକ୍ତି ବ୍ୟବହାର)

पश्यतु उच्चैः पठतु लिखतु च । ଦେଖ, ବଡ଼ପାଟିରେ ପଢ଼ ଓ ଲେଖ ।

बालकः

कन्दुकः

बालकः कन्दुकेन खेलति ।

शिशुः हस्तेन खादति

छात्रः कलमेन लिखति ।

शिक्षकः सुधाखण्डेन लिखति ।

वीरः रथेन गच्छति ।

सैनिकः घोटकेन भ्रमति ।

माता दीपेन पूजयति ।

बालकः पादाभ्यां चलति ।

शिशुः कर्णाभ्यां शृणोति ।

सज्जनः कराभ्यां ददाति ।

घोटकः पादैः गच्छति ।

वीराः रथैः गच्छन्ति ।

बालकाः चषकैः पिबन्ति ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ : ସୁଧାଖଣ୍ଡେନ - ଚକ୍‌ରେ, କର୍ଣ୍ଣାଭ୍ୟାମ୍ - କାନରେ, ଚଷକୈଃ - ପାନପାତ୍ର(ଗ୍ଲାସ)ରେ, ପିଆଲାରେ, ପାଦୈଃ - ପାଦଗୁଡ଼ିକରେ

स्वरान्त-स्त्रीलिङ्गः (तृतीयाविभक्तिः)

बालिका

द्विचक्रिका

बालिका द्विचक्रिकया गच्छति ।

सीता मालया अलङ्करोति ।

गीता लेखन्या लिखति ।

स्वरान्त-नपुंसकलिङ्गः (तृतीयाविभक्तिः)

पुरुषः जलेन सिञ्चति । मानवः नेत्राभ्यां पश्यति । जनः यानेन गच्छति ।

शिशुः दुग्धेन तुष्यति । माता पुष्पैः पूजयति ।

उच्चैःपठतु अवगच्छतु (ବଡ଼ ପାଟିରେ ପଢ଼ ଓ ବୁଝ ।)

प्रथमाविभक्तिः	तृतीयाविभक्तिः		
एकवचनम्	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
बालकः	बालकेन	बालकाभ्याम्	बालकैः
गजः	गजेन	गजाभ्याम्	गजैः
अश्वः	अश्वेन	अश्वाभ्याम्	अश्वैः
वीरः	वीरेण	वीराभ्याम्	वीरैः
वानरः	वानरेण	वानराभ्याम्	वानरैः
छात्रः	छात्रेण	छात्राभ्याम्	छात्रैः
शिक्षकः	शिक्षकेण	शिक्षकाभ्याम्	शिक्षकैः

बालिका	बालिकया	बालिकाभ्याम्	बालिकाभिः
माला	मालया	मालाभ्याम्	मालाभिः
लता	लतया	लताभ्याम्	लताभिः
लेखनी	लेखन्या	लेखनीभ्याम्	लेखनीभिः
अङ्कनी	अङ्कन्या	अङ्कनीभ्याम्	अङ्कनीभिः

फलम्	फलेन	फलाभ्याम्	फलैः
पुष्पम्	पुष्पेण	पुष्पाभ्याम्	पुष्पैः
चित्रम्	चित्रेण	चित्राभ्याम्	चित्रैः

कविः	कविना	कविभ्याम्	कविभिः
अतिथिः	अतिथिना	अतिथिभ्याम्	अतिथिभिः
शिशुः	शिशुना	शिशुभ्याम्	शिशुभिः
गुरुः	गुरुणा	गुरुभ्याम्	गुरुभिः
पिता	पित्रा	पितृभ्याम्	पितृभिः

धेनुः	धेन्वा	धेनुभ्याम्	धेनुभिः
वधूः	वध्वा	वधूभ्याम्	वधूभिः

ଶବ୍ଦାର୍ଥ - ଦ୍ୱିଚକ୍ରିକା - ସାଇକେଲ, ଅଳଙ୍କରୋତି - ଭୂଷିତ କରୁଛି, ଲେଖନ୍ୟା - କଲମରେ, ସିଞ୍ଚତି - ସେଚନ କରୁଛି ।

अभ्यासः (ଅଭ୍ୟାସ)

१. शून्यस्थानं पूरयतु - (ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର)

क) चित्रेण, चित्राभ्याम्, ________।

ख) पित्रा, ________, पितृभिः ।

ग) पुष्पेण, ________, पुष्पैः ।

घ) ________, गजाभ्याम्, गजैः ।

ङ) वानरेण, वानराभ्याम्, ________ ।

२. **मातृभाषया अर्थं लिखतु** (ମାତୃଭାଷାରେ ଅର୍ଥ ଲେଖ)

धेनुभ्याम्, चित्रैः, लेखन्या, गजेन, शिक्षकैः

३. **संस्कृतभाषया लिखतु** (ସଂସ୍କୃତଭାଷାରେ ଲେଖ)

ବୀରଦ୍ୱାରା, ହାତରେ, ଛାତ୍ରମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା, ଘୋଡ଼ାରେ, ବଳରେ ।

४. पश्यतु, शून्यस्थानं पूरयतु (ଦେଖ ଓ ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର)(ତୃତୀୟା ବିଭକ୍ତି ଆଧାରରେ)

- वीरः घोटकेन गच्छति । (घोटकः)
- सज्जनः ________ ददाति । (हस्तौ)
- बालकाः ________ खादन्ति । (चमसाः)(ଚାମଚ)
- माता ________ पूजयति । (माला)
- छात्राः ________ लिखन्ति । (लेखन्यः)
- एते ________ शृण्वन्ति । (कर्णौ)

कोष्ठकं पश्यतु, वाक्यं लिखतु ।

५. क) କୋଠରୀ ଦେଖ, ବାକ୍ୟ ଲେଖ ।

- त्वं लेखन्या लिखसि ।
- युवां लेखनीभ्यां________ ।
- यूयं लेखनीभिः ________ ।

त्वम्	युवाम्	यूयम्
↓	↓	↓
लेखनी	लेखन्यौ	लेखन्यः
↓	↓	↓
लिखसि	लिखथः	लिखथ

ख) - अहं हस्तेन ________________।
- आवां हस्ताभ्यां ______________।
- वयं हस्तैः ________________ ।

खादामि	खादावः	खादामः
↑	↑	↑
हस्तः	हस्तौ	हस्ताः
↑	↑	↑
अहम्	आवाम्	वयम्

६. बन्धनीस्थित शुद्धपदैः रिक्तस्थानानि पूरयतु-
(ବନ୍ଧନୀରେ ଥିବା ଶୁଦ୍ଧପଦରେ ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣକର)

(१) सिंहाः <u>पादैः</u> गच्छन्ति। (पादाः, पादैः)

(२) वानरः _______ खादति (हस्तेन, हस्तान्)

(३) पूजकः _______ पूजयति। (पूष्पाणि, पुष्पैः)

(४) कृषकः _______ कुक्कुरं ताड़यति। (दण्डाः, दण्डेन)

(५) छात्रः _______ चित्रं करोति। (अङ्गुली, अङ्गुल्या)

(६) पुत्रः _______ सह भ्रमति। (पितरि, पित्रा)

(७) मानवः _______ पश्यति। (लोचनम्, लोचनाभ्याम्)

(८) ते _______ शृण्वन्ति। (कर्णाः, कर्णाभ्याम्)

(९) चतुरः बालकः _______ जयति। (मतिः, मत्या)

(१०) मूषकः _______ छिनत्ति। (दन्तान्, दन्तैः)

୭. ମୌଖିକାଭ୍ୟାସଃ -

१. चित्रशब्दस्य तृतीयाविभक्तौ रूपं कथयतु ।
२. पितृशब्दस्य तृतीयाविभक्तौ रूपं कथयतु ।
३. फलशब्दस्य तृतीयाविभक्तौ रूपं कथयतु ।
४. लेखनीशब्दस्य तृतीयाविभक्तौ रूपं कथयतु ।
५. शिक्षकशब्दस्य तृतीयाविभक्तौ रूपं कथयतु ।

***